

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ПОДІЛЛІ В РОКИ ГЕТЬМАНАТУ

Шадріна Анастасія Ігорівна

11 клас, Хмельницький колегіум ім. В. Козубняка, м. Хмельницький

29 квітня 1918р. внаслідок державного перевороту до влади прийшов колишній командир 1-го Українського корпусу генерал П.П.Скоропадський. Основними шляхами внутрішньополітичної стабілізації він вважав створення дієздатної влади й відновлення правопорядку. Головна роль у створенні сильної влади на місцях відводилася губернським старостам.

У квітні 1918 р. до системи органів місцевого самоврядування УНР входили губернські, повітові, волосні земські збори й міські думи (розпорядчі органи) й відповідні управи (виконавчі установи). До їх компетенції належали питання місцевого господарського значення, організація земської статистики, народної освіти і охорони здоров'я . Однак виконувати ці надзвичайно важливі функції самоуправління не могли, оскільки революційні події призвели до занепаду установ самоврядування.

Із встановленням гетьманського режиму політизація діяльність органів місцевого самоврядування значно посилилась, оскільки більшість земств і дум категорично засудили державний переворот П. Скоропадського 29 квітня і спрямували свою роботу на підрив авторитету нової влади. Зокрема, на Поділлі неприхильно поставилась до встановлення гетьманської влади губернська земська управа [1.с.10], а після того, як 2 травня 1918 р. Жмеринська міська дума прийняла постанову «...визнати Гетьмана Скоропадського авантюристом і контрреволюціонером.», деякі з гласних думи почали серед селян агітацію проти нової влади [2.с.3-6] у багатьох селах Кам'янець-Подільського повіту було ухвалено анти гетьманські постанови, хоча приймались і резолюції, у яких зазначалось неприйняття громадянського протистояння зі своїми співвітчизниками [5,с. 275]. Яскравим прикладом останнього може слугувати заява громади с. Геленівка щодо участі у мобілізаційному процесі: „ Якщо спасати український народ від німців, то ми готові, від старого до малого, а якщо на брата свого, то ми не згодні”[5,с. 275]. Були й такі села, мешканці яких погоджувались на анти гетьманську мобілізацію, але за умови, що вони будуть обслуговувати свій повіт[4, 275].

У цій ситуації нова влада прийшла до висновку про необхідність заміни складу установ самоврядування шляхом проведення виборів на основі нового законодавства [3.с.164]

Нова влада на Поділлі одразу заявила про себе як антидемократична та антиукраїнська. В очах консервативної бюрократії українство і революційна демократія були синонімами, тому проти свідомих українців чинилися репресії та моральний терор. Оскільки гетьманський режим тримався на іноземній збройній силі, місцеві адміністрації передавали списки українських діячів, які вели агітацію проти існуючої влади, австрійському командуванню, щоб воно вживало відповідних заходів. Заарештовувались політичні та громадські діячі, переслідувались вчителі, активісти “Просвіти” [6,с. 97; 7, с.16-17].

Губернський староста С.Кисельов вважав, що для встановлення правопорядку значну допомогу адміністративним органам повинен надати діючий ще до революції інститут мирових посередників, як орган урядової влади, що найближче перебував до селян, і якому безпосередньо підлягали сільські і волосні управи. Губернський староста радив повітовим старостам звернутися до

їх авторитету “в справі повернення населення до мирного дореволюційного часу”. Місцевим владним структурам рекомендовано, щоб мирові посередники приступили до виконання обов’язків по керівництву волосними і сільськими посадовими особами [7, 14].

Восени 1918 р. на Поділлі було відновлено лише відносний правопорядок.

Таким чином, гетьманську владу вітали поміщики, власники підприємств, багаті селяни, чиновники, проросійськи налаштована інтелігенція. Бідне селянство та робітники вороже поставились до гетьманських місцевих органів влади. Селянство з неохотою підкоряються новим законам. Незважаючи на непопулярність гетьманського режиму, все ж, більшість населення виступала за суверенітет України, а голоси за відновлення старої Російської держави зустрічалися рідко.

1. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі ЦДАВО). – Ф. – р. – 4162. – Оп.1. – Спр. 20. – С. 10.*
2. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України – Ф. Д. – 192. – Оп. 9. – Спр. 25. – С. 3-6.*
3. *Державний вісник.-1918. – 16 травня; Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – Київ-Філадельфія, 1995. – С. 164.*
4. *Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1793. – Оп. 1.- Спр. 9,142с.;*
5. *Лозовий В. С. Ставлення селянства Поділля до гетьманської влади (1918 р.) // Матеріали XI Подільської історико – краєзнавчої конференції / Ред. Кол.: Завальнюк О. М. (відповідальний редактор), Баженов Л. В., Винокур І. С. та ін. — Кам’янець-Подільський, 2004. — С. 275.*

КОЛГОСПНЕ БУДІВНИЦТВО В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 50-х – НА ПОЧАТКУ 60-х рр. ХХ СТ.: НЕРЕАЛІЗОВАНИЙ ШАНС? (НА МАТЕРІАЛАХ КОЛГОСПУ ім. ТЕЛЬМАНА СЕЛІДІВСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Задко Крістіна

10 клас, Новогродівська загальноосвітня школа
I–III ступенів № 7, м. Новогродівка, Донецька область,
hristina-tinka@mail.ru

Протягом багатьох століть в українському суспільстві домінувало сільське населення, а в країні традиційно сильним залишався аграрний сектор. Ситуація змінилася в 20-30-х рр. ХХ ст., коли за рахунок села владою було здійснено кардинальні зрушення в життєдіяльності держави. В цьому процесі важливе місце відводилося колгоспам.

Вивчення їхньої історії сприяє кращому розумінню закономірностей розвитку сільського господарства, ролі держави в цьому процесі, значення людського фактору тощо. Певний інтерес викликає дослідження особливостей колгоспного будівництва в другій половині 1950-х – на початку 1960-х рр., коли урядом було здійснено ряд важливих заходів із реформування галузі. Дану проблему авторка розглядає на матеріалах колгоспу ім. Тельмана, що на той час входив до Селідівського району Донецької області.

Колгосп ім. Тельмана був утворений в 1930 р.. До 1941 р. він досяг вагомих успіхів у виробництві сільгосппродукції. В роки ж післявоєнної відбудови господарство вважалося одним з відстаючих у районі [4, с.3].